

Asia: VN/12919/2024

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi eräiden suurten ilmastoneutraaliin talouteen tähtäävien investointien verohyvityksestä

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Tausta

Kemijoki Oy kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi eräiden suurten ilmastoneutraaliin talouteen tähtäävien investointien verohyvityksestä. Valtiovarainministeriön lausuntopyyntöön mukaan esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki eräiden suurten ilmastoneutraaliin talouteen tähtäävien investointien verohyvityksestä (investointihyvitys).

Esityksen mukaan investointihyvitykseen olisi oikeutettu yhtiö, joka toteuttaisi Suomessa suuren ilmastoneutraaliin talouteen tähtäävän investoinnin, jonka tukikelpoiset investointikustannukset olisivat vähintään 50 miljoonaa euroa. Investointihyvityksen piiriin voisivat tulla investoinnit uusiutuvaan energiaan, pois lukien sähköntuotanto, sekä energian varastointiin, investoinnit teollisuusprosessien kasvihuonepäästöjen ja energiankulutuksen vähentämiseen sekä investoinnit eräille ilmastoneutraaliin talouteen siirtymisen kannalta strategisille aloille.

Investointihyvitys vähennettäisiin yhtiön maksettavaksi tulevasta yhteisöverosta ja sen määrä olisi 20 % tukikelpoisista investointikustannuksista. Hyvityksen enimmäismäärä olisi 150 miljoonaa euroa yhtiötä kohden. Investointihyvitystä saisi vähentää yhteisöverosta vuonna 2028, ja sitä seuraavana 19 vuotena. Investointihyvitystä saisi kuitenkin vähentää vuodessa korkeintaan 10 % hyvityksen kokonaismäärästä ja aikaisintaan sinä vuonna, kun investointi valmistuu. Oikeutta investointihyvitykseen tulisi esityksen mukaan hakea etukäteen ja oikeus hyvitykseen tulisi olla myönnettyinä vuoden 2025 loppuun mennessä. Oikeutta investointihyvitykseen tulisi hakea ennen

investointia koskevien töiden alkamista. Business Finland ottaa hakemuksia vastaan mahdollisimman pian sen jälkeen, kun hallituksen esitys on annettu.

Malliltaan verokannustin olisi siis verohyvitysmuotoinen, eli investoinnin tehnyt yhtiö saisi vähentää osan tekemänsä investoinnin kustannuksista yhtiön verotettavan tulon perusteella laskettavasta yhteisöverosta. Ehdotettu investointihyvitys vähennettäisiin vain yhteisöverosta eli sen hyödyntäminen edellyttäisi, että yhtiölle syntyy verotettavaa tuloa.

Kemijoki Oy:n lausunto

Suomen merkittävimmät voimalaitokset, Kemijoki Oy mukaan lukien, ovat Mankala-yhtiöitä eli ne on toteutettu aikanaan yhteisinvestointina. Noin 43 % Suomen sähköntuotantokapasiteetista on Mankala-yhtiöiden omistuksessa.

Mankala-periaatteen mukainen osakeyhtiö on yhteisinvestointiväline, joka mahdollistaa suurien investointien toteuttamisen yhteishankkeina siten, että kukin investoija saa omistussuuttaan vastaavan määrän investoinnin kohteesta ja vastaa myös omistussuutensa mukaisessa suhteessa tehdyn investoinnin kustannuksista. Mankala-yhtiöt ovat itsenäisiä yhteisöverovelvollisia, mutta niiden tarkoitus ei ole, eivätkä ne pääsääntöisesti tee juurikaan voittoa. Mankala-yhtiöt eivät pääsääntöisesti maksa yhteisöveroa vaan verotettava tulo ja yhteisöveron maksu muodostuu Mankala-yhtiön osakkeenomistajien tasolla. Tämä muodostaa epäkohdan nyt valmistelussa olevan lainsäädännön osalta. Suomessa on tällä hetkellä käynnissä useita esiselvitysvaiheessa olevia pumppuvoimalla toteutettavia energiavarastohankkeita, joita kehittää Mankala-yhtiö.

Hallituksen esitysluonnoksen mukaan investointihyvitys olisi käytettävissä investoinnin tehneelle yhtiölle määrättävästä yhteisöverosta, joten se kohdistuisi lähtökohtaisesti vain voitolliseen toimintaan. Koska Mankala-yhtiöt eivät pääsääntöisesti tee juurikaan voittoa, eivätkä juurikaan maksa yhteisöveroa, ne eivät voisi saada täysimääräistä investointihyvitystä, vaikka ehdotetun lain muut edellytykset täyttyisivätkin. Tässä mielessä investointihyvitystä koskeva lakiluonnos asettaisi Mankala-yhtiöiden tekemät investoinnit ja muiden yhtiöiden tekemät investoinnit eriarvoiseen asemaan Suomessa.

Ilmastoneutraaliin talouteen tähtäävän investoinnin verohyvityksen tulisi kohdella yrityksiä tasapuolisesti ja ottaa huomioon esimerkiksi Mankala-periaatteella toimivat yhtiöt paremmin. Kemijoki Oy:n näkemyksen mukaan hallituksen esitysluonnoksessa tulisi huomioida myös Mankala-yhtiöt siten, että ehdotettu laki ottaisi huomioon myös niiden tekemät tukikelpoiset investointihankkeet esimerkiksi siten, että investointihyvitys huomioitaisiin niiden osakkeenomistajien verotuksessa omistussuosuuksien suhteessa. Investointihyvitystä koskeva lakiluonnos ei nyt huomioi riittävällä tavalla Mankala-yhtiöitä, joilta mahdollisesti on tulossa

tukiehdot täyttäviä investointeja. Vaihtoehtoisesti Mankala-yhtiöille tulisi luoda erillinen tukiohjelma.

Lakiluonnoksessa oikeus investointihyvitykseen on sidottu pitkälti mm. termiin ”yhtiö”, jolla tarkoitetaan luonnoksessa mm. osakeyhtiötä tai osuuskuntaa. Jotta investointihyvitys tulisi huomioitua asianmukaisesti myös Mankala-yhtiöiden osakkeenomistajien verotuksessa, ehdotamme että lain 2 §:ä korjataan seuraavasti:

2 § Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan

- 1) suurella investoinnilla sellaista investointia, jonka investointihyvityksen perusteeksi hyväksyttävät investointikustannukset ovat vähintään 50 miljoonaa euroa;
- 2) yhtiöllä Suomessa yleisesti verovelvollista osakeyhtiötä tai osuuskuntaa sekä Suomessa rajoitetusti verovelvollista yhteisöä, jolla on Suomessa elinkeinon harjoittamista varten tuloverolain 13 a §:ssä tarkoitettu kiinteä toimipaikka; yhtiöllä tarkoitetaan myös Suomessa yleisesti verovelvollisia osakkeenomistajia sellaisissa yhtiöissä, joiden yhtiöjärjestyksen mukaan osakkeenomistajat ovat oikeutettuja saamaan yhtiön suoraan tai välillisesti tuottaman energian omakustannusperusteiseen hintaan.
- 3) konsernilla yhtiöitä, jotka ovat konserniyhteydessä toisiinsa, sillä perusteella, että toisella yhtiöllä on toisessa yhtiössä määräysvalta tai kolmannella yksiköllä on yksin tai yhdessä lähipiirinsä kanssa määräysvalta molemmissa yhtiöissä verotusmenettelystä annetun lain 31 §:n 4 momentissa tarkoitettulla tavalla;
- 4) sähkön varastoinnilla sähkön loppukäytön siirtämistä sen tuotantohetkeä myöhempään ajankohtaan tai sähköenergian muuntamista energiamuotoon, jossa se voidaan varastoida, kyseisen energian varastointia ja sen muuntamista myöhemmin takaisin sähköenergiaksi;
- 5) lämmön varastoinnilla lämpöenergian loppukäytön siirtämistä sen tuotantohetkeä myöhempään ajankohtaan tai sähkö- tai lämpöenergian muuntamista energiamuotoon, jossa se voidaan varastoida, kyseisen energian varastointia ja tarvittaessa sen muuntamista tai takaisinmuuntamista lämpöenergiaksi loppukäyttöä varten (lämmitys tai jäähdytys);

6) uusiutuvasta vedystä tuotetulla polttoaineella nestemäisiä ja kaasumaisia polttoaineita, jotka on tuotettu uusiutuvasta vedystä, jonka energiasisältö on peräisin muista uusiutuvista lähteistä kuin biomassasta;

Pykälän sanamuoto, tausta ja tarkoitus on suositeltavaa avata tarkemmin myös yksityiskohtaisissa perusteluissa, jotta se avautuu lukijalle mitä tarkoitetaan.

Luonnoksessa hallituksen esitykseksi on kolmen vuoden määräaika investoinnin valmistumiselle ja tuen vähennys, mikäli määräajasta myöhästytään. Ehdotamme, että hallituksen esityksen perusteluissa todettaisiin, että pitkittyvät lupa- ja valitusprosessit ovat katsottavissa yhtiöstä riippumattomaksi force majeure-tapauksiksi.

Pyydämme kunnioittavasti, että edellä mainitut ehdotukset huomioidaan hallituksen esitysluonnoksen jatkovalmistelussa.

Katara Markus
Kemijoki Oy